א] שלשים

ושש א) כריתות בתורה א הבא על האם ועל אשת אב ועל הכלה הבא על הזכור ועל הבהמה ואשה המביאה הבהמה עליה ב] הבא על אשה ובתה ג] ואשת איש הבא על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל אשת אחי אביו ד] ב) (ועל אשת אחי אמו) ועל הנדה והמגדף ועובד עבודת כוכבים והנותן מזרעו למולך ה] ובעל אוב ומחלל שבת וטמא שאכל ו] קדש והבא אל המקדש טמא והאוכל חלב ודם ונותר ופיגול ז] והשוחט ומעלה בחוץ והאוכל חמץ בפסח והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים והמפטם את השמן ח] והמפטם את הקטרת והסך ט] את השמן המשחה ג) ב והפסח והמילה מצות עשה י] על אלו חייבין על זדונו כרת יא] ועל שגגתו חטאת ועל לא הודע שלהם אשם תלוי חוץ מן ג המטמא מקדש וקדשיו מפני שהוא בעולה ויורד דברי רבי מאיר וחכמים אומרים יב] ד אף המגדף שנאמר 1 תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה יצא מגדף יג] שאינו עושה מעשה:

גמ'

רש"י

כל הנך כריתות במזיד בלא התראה אבל אי איכא התראה יש מהן בחנק יד] ויש מהן בסקילה ויש מהן במלקות ובשוגג בחטאת. והאי דנקט ואיירי למיתני ברישא עריות דאם ודאשת אב כו' והדר פסיק ותני ביני וביני הבא על הזכור ועל הבהמה והמביאה את הבהמה עליה והדר מתחיל למיתני אשה ובתה ולא קתני כולהו בהדי הדדי טו] בקמייתא משום דקים לן בסנהדרין (נג.) דכל הני דנקט ברישא אם ואשת אב וכלה והבא על הזכור ועל הבהמה דינייהו בסקילה ולהכי תננהו ברישא משום דחמורות משאר מיתות ב"ד טז] (ולהכי תננהו ברישא): **אשה ובתה.** ובת בתה ובת בנה בכלל יז] (ובן) [וכן] בתו ובת בתו ובת בנו חמותו ואם חמותו ואם חמיו יח] בכלל זה: **מגדף.** איכא למאן דאמר ד) (סנהדרין דף נו) מברך את השם ואיכא למ"ד מזמר ומשורר לעבודת כוכבים: (א) כרת דנותר מפרש לקמן (דף ה.) בהאי פירקא ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה ה) ומוקמינן ליה לקמן בנותר: וכרת דפיגול נמי מפרש לקמן בפירקא (שם) דיליף עון עון מנותר דבפיגול כתיב ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא ו) וכתיב בנותר ואוכליו עונו ישא מה התם ז) (ב) יט] כרת בנותר דכתיב ביה עון ח) אף בפגול דכתיב ביה עונה תשא כרת: שוחט קדשים בחוץ בכרת אפי' לא העלן דכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' דם יחשב לאיש ההוא דם שפך ונכרתה ומעלה נמי בכרת דכתיב (שם) אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא יביאנו וגו' ואם שגג ושחט והעלה בשוגג חייב שתי חטאות: כ] **ופסח ומילה מצות עשה.** ובכרת. פסח בכרת דכתיב (במדבר ט) והאיש אשר הוא טהור וגו'. מילה בכרת דכתיב (בראשית יז) וערל זכר אשר לא ימול וגו' ונכרתה. כא] והני פסח ומילה מצות עשה [ואין קרבן על שגגתן] אבל אינך כולהו מצות לא תעשה נינהו (ג) וחייבים בקרבן דאין קרבן אלא על לאו כדמפרש לקמן ט) וכגון לאוי דעריות דמפורשין הן. ובמגדף כב] מצינו לאו (שמות כב) אלהים לא תקלל וכרת נמי דכתיב (במדבר טו) והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו' את ה' הוא מגדף ונכרתה. ובכל הני עריות דלעיל כתיב כרת דכולל להו בסיפא ונכרתו הנפשות העושות י) ולאו נמי כתיב בהו בעריות כולהו (ויקרא יח) ערות אמך לא תגלה ובכולהו נמי לא תגלה כתיב. ובנדה נמי לאו (שם) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב וכרת דנדה כולל עם אחריני דלבתר עריות כולהו כתיב ונכרתו הנפשות העושות. והאי דלא כג] כתיב כרת לא באשת אחי אמו ולא באם אם חמותו דשניות הן מדברי סופרים דלא כתיבי באורייתא. והעובד עבודת כוכבים נמי לאו וכרת לאו דכתיב (שמות לד) לא תשתחוה לאל אחר וכרת דכתיב (במדבר טו) כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת ובעבודת כוכבים מיירי דבזה דבר ה' כדאמר מר בסנהדרין (צט.) י) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום ולא יהיה לך בעבודת כוכבים מדבר. לאו דמולך (ויקרא יח) ומזרעך לא תתן להעביר למולך א"נ לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש ל) כרת נמי אית בהו דכתיב (ויקרא כ) ואל בני ישראל תאמר איש איש מבני ישראל וגו' אשר יתן מזרעו למולך מות יומת וכתיב בתריה ושמתי אני את פני באיש ההוא והכרתי אותו וגו'. ובעל אוב נמי אית ביה אזהרה דכתיב (שם יט) אל תפנו אל האובות וגו' וכרת נמי דכתיב (שם כ) והנפש אשר תפנה אל האובות ונכרתה ובגמרא מ) מפרש מאי טעמא לא תני הכא ידעוני. והמחלל את השבת אזהרה אית ביה דכתיב (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה וכרת נמי דכתיב (שם לא) כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה וגו'. וטמא שאכל את הקדש בלאו ולא יאכל עד אשר יטהר (ויקרא כב) ובכרת דכתיב [שם] אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב וגו' וטומאתו עליו ונכרתה. הבא אל המקדש טמא כד] לאו דכתיב ואל המקדש לא תבא (שם יב) ולא יטמאו את מחניהם ס) כרת כי את משכן ה' טמא ונכרתה ע). אוכל חלב ודם בלאו דכתיב (ויקרא ג) כל חלב וכל דם לא תאכלו כרת בחלב כי כל אוכל חלב ונכרתה (שם ז) כרת בדם (שם יז) כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' כל אוכליו יכרת. אזהרה דנותר (שמות כט) ושרפת את הנותר באש לא יאכל כרת כדאמרן ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ונכרתה. אזהרה דפיגול נפקא לן מהאי קרא ואם יותר [illegible] (כד.) [illegible] וכרת כדאמרן יליף עון עון מנותר. שוחט בחוץ מפרש בהאי פירקא (דף ג.) בלאו למאן דגמיר גזירה שוה (ד) הבאה [הבאה דכתיב] בהעלאה

ואל פתח אהל מועד לא יביאנו [ויקרא יז] ונאמר כאן בשחיטה הבאה ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו' [שם] מה להלן לא ענש אא"כ הזהיר אף כאן נמי לא ענש אא"כ הזהיר ולמאן דמייתי לה בהיקשא אמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה ו) מה העלאה לא ענש אא"כ הזהיר אף שחיטה נמי. מעלה בחוץ בלאו השמר לך פן תעלה וגו' (דברים יב) וכל מקום שנאמר פן ואל אינו אלא לא תעשה ז) וכרת כדאמרן לעיל אשר יעלה עולה או זבח וגו' ונכרתה. אוכל חמץ בלאו כל מחמצת לא תאכלו (שמות יב) כרת כל אוכל חמץ ונכרתה (שם). והאוכל ביוה"כ בלאו מפרש ביומא (דף פא.) כל הנפש אשר לא תעונה ח) וגמר עינוי עינוי מהתם על דבר אשר עינה את אשת רעהו (דברים כב) מה התם לא ענש אא"כ הזהיר ה"נ לא ענש אא"כ הזהיר וכרת נמי אית ביה באוכל כה] דכתיב ביה ונכרתה באוכל ביוה"כ (ויקרא כג) כל הנפש אשר לא תעונה ונכרתה והאי לא תעונה בעינוי אכילה קמיירי דגמר (יומא עד:) עינוי עינוי מהתם דכתיב (דברים ח) ויענך וירעיבך מה להלן עינוי רעבון אף כאן עינוי רעבון. העושה מלאכה ביוה"כ אית ביה אזהרה וכל מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה (ויקרא כג) כרת דכתיב (שם) והאבדתי וזהו כרת. והמפטם את השמן לאו ובמתכנתו לא תעשו כמוהו ט) כרת אשר ירקח כמוהו ונכרתה וגו' (שמות ל). והמפטם את הקטרת לצרכו להריח. מפטם את השמן [כעין שעשה משה במדבר דכתיב] ואתה קח לך בשמים ראש (שם). מפטם את הקטרת [מערב י"א סממני הקטרת כמו דכתיב] קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה [שם]. הסך כז] שמן המשחה נמי לאו על בשר אדם לא ייסך (שם) כרת אשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו (שם) מאותו שעשה משה לשמן המשחה. מפטם את הקטרת אזהרה במתכנתה לא תעשו לכם (שם) כרת אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת (שם) אבל המריח בקטרת של בית המקדש כח] לא אזהרה ולא כרת דריח אין בו משום מעילה ולא דמי לסך כט] שמן המשחה דהתם אית ביה מעשה מש"ה אית ביה לאו וכרת: **פסח ומילה מצות עשה.** פסח דכתיב (דברים טז) וזבחת פסח ומילה (ויקרא יב) וביום השמיני ימול וגו' וכרת ל] בהו כדאמרן. ובהני אית בהו חייבי מיתות ב"ד כגון העובד עבודת כוכבים והמחלל את השבת ואפ"ה חייבי כריתות הן במזיד בלא התראה ואי אתרו בהן יש מהן בחנק ויש מהן בסקילה כדאמרן ברישא ואי לא אתרו בהו מידי מיתת ב"ד ילאו מידי כרת לא ילאו וכרת הוא שמת בלא בנים: **על שגגתו חטאת.** דמפיק ליה מעבודת כוכבים דכתיב בה (במדבר טו) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה וגו' ואמר מר (הוריות דף ח.) שקולה עבודת כוכבים כנגד כל התורה דהא כתיב בה מצות וכתיב בה קרבן (במדבר טו) והקריבה עז בת שנתה וגמרינן מה עבודת כוכבים שחייבין על זדונה כרת לא] חייבין על שגגתה חטאת אף כל שחייבין על זדונו כרת חייבין על שגגתו חטאת כגון הני כריתות. שוגג דעריות כסבור לב] שהיא אשתו והבא על הזכור ועל הבהמה בשוגג כסבור לבא על אשתו שלא כדרכה ובא על הזכר או על הבהמה ואחר כך נודע לו דזכר הוא או בהמה היא מביא חטאת: **ועל לא הודע שלהן אשם תלוי.** דלא אתיידע אי בא על אשתו שלא כדרכה או זכר או לג] בהמה והוא הדין לאחריתי. והאשה המביאה בהמה עליה נמי דסבורה להביא אדם והביאה בהמה. ונדה דסבור טהורה היא. מגדף כסבור מברך הוא שם בן שתי אותיות וברך שם בן ד' אותיות דאינו חייב אלא על שם של ד' אותיות כדאמרינן בפ' ד' מיתות (סנהדרין נו.). פ) עבודת כוכבים כסבור זבוח וקיטור אסרה תורה ולא השתחואה וניסוך דד' (ה) אלה עבודות הן. מולך כסבור להעביר אדם אחר והעביר את בנו. בעל אוב נתכוין לכשוף אחר. שבת כסבור חול הוא. קדש כסבור בשר חולין הוא. מקדש כסבור בית אחר הוא. חלב כסבור שומן. ודם כסבור טחול ל"א דם כסבור שדם חגבים או דם דגים הוא לשון מורי. נותר ופגול כסבור כשר הוא. שוחט בחוץ כסבור בהמת חולין היא. מעלה (ו) לאחר איסור הבמות הקריב בבמה וכסבור במות לד] אלו של צבור מותרות ומוקים לקרא בבמת יחיד. פסח ויום כפור כסבור ימות החול הן. שמן וקטרת נתכוין לסממנין אחרים ונמצאו שהן הסממנין הכתובין. אבל אומר מותר לגמרי לעובר כל הגוף לאו שוגג הוא אלא אנוס הוא ופטור: **לא הודע.** אשתו ואחותו עמה והכבור לבעול לבעלה שאינו לא ידע על איזו מהן בא: **שהוא בעולה ויורד.** ואין שם אשם תלוי לה] אלא בספק קבוע כדאמרינן בפרק בתרא (לקמן כה.) אין אשם בא אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת קבועה: **אף המגדף.** מפרש בגמ' מ) מאי קאמר:

תוספות

שלשים ושש כריתות. ברישא תני עריות דנסקילה לפירש"י והדר תני אשה ובתה דנשרפה והדר תני אשת איש בחנק ולהכי לא אפסקינהו בשאר חייבי סקילה:

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהלכות שגגות הל' ד:
ב [מיי' שם הל' ב]:
ב ג מיי' שם הל' ג:
ד [מיי' שם הל"ב]:

שיטה מקובצת (המשך)

פי' רש"י דלמ"ד המגדף היינו עובד ע"ז לקמן בפירקין [דף ז ע"ב] היינו משורר ומזמר לע"ז ול"נ דמאי טעמא למאן דלית ליה דמגדף היינו מברך את השם משום דלית ביה מעשה וא"כ משורר ומזמר לע"ז נמי לית ביה מעשה ואין לומר דמשורר ומזמר היינו שמנגן בכינור לע"ז דקא עבד מעשה דלשון מגדף משמע שמחרף ומגדף כלפי מעלה ואם מנגן בכינור לפני ע"ז אין זה חירוף כלפי מעלה אלא משורר בפה ומשבח ע"ז וזהו חירוף כלפי מעלה ונראה לפרש דמ"ד דמגדף דקרא היינו עובד ע"ז מיירי בעובד בד' עבודות שלא כדרכה או בשאר עבודות כדרכה וכמה כריתות איכא בע"ז תוס' הרא"ש ז"ל: וגם י"ל שיפה כוון רש"י ז"ל ואותו מגדף שהזכיר היינו מגדף דקרא דאותו איירי במזמר [בכלין] ומשורר בפה דאין לומר דמיירי [במזמר] (בד' עבודות) בכינורות [לבדון] דהא לא קרא גידוף אחרי שאינו מוציא דבר מפיו כדכתיב את מי חרפת וגידפת ועל מי הרימות קול ותשא מרום עיניך אל קדוש ישראל. ועושה מעשה כיון שהוא משורר בפה ומזמר בכלי תוס': ט] ובעל אוב והמחלל את השבת בגמ' מפרש דמה טעם לא תני ידעוני פליגי בה ר"י ור"ל ר' יוחנן אמר הואיל ושניהם בלאו אחד נאמרו ור"ל אמר הואיל ואין בו מעשה וקאמר ר"י לא אמר כר"ל קסבר מאן תנא כריתות ר"ע היא דאמר לא בעינן מעשה וקשה דמה בכך דכריתות ר"ע היא והלא גבי מגדף אשכחן לקמן [דף ז ע"א] דמוקי לה כר"ע דמחייב אפי' כשאין בו מעשה ולקמן אמרי' מגדף מביא קרבן הואיל ונאמר בו כרת [במקום קרבן] דברי ר"ע אלמא [משמע] אפי' לר"ע טעמא הואיל ונאמר בו כרת במקום קרבן הא לאו הכי לא היה מביא קרבן וא"כ ה"נ גבי ידעוני היאך יתחייב קרבן ויש לומר כיון דגלי לן במגדף [נימא כה"ג] בידעוני אע"פ שאין בו כרת במקום קרבן וא"ת בההיא דפ' ד' מיתות [דף סג ע"א] דקאמר האומר לו אלי אתה חייב למאי אי לקטלא (פשיטא) היינו מתני' אלא לקרבן ואפי' לרבנן אע"ג דלית ביה מעשה ומסיק ר"ע היא ופריך פשיטא ואמרי' סד"א הואיל ולא כתיב בה כרת דידה במקום קרבן וכו' קמ"ל דאיתקושי איתקוש ולמה צריך היקשא הא אמרי' כיון דגלי גלי ויש לומר דאה"נ אבל כיון דאיכא היקשא ניחא ליה טפי. תוס': ו] שאכל את הקדש: ז] ופיגול עיין תוס' פסחים (דף כד): ח] והמפטם את הקטורת פרש"י אבל מריח את הקטורת לית ביה לא אזהרה ולא כרת דריח אין בו משום מעילה ולא הי' לו לפרש כן דהא אמרי' לקמן בפירקין [דף ו ע"א] וכן בפ' כל שעה [דף כו ע"א] דדוקא לאחר שתעלה תימרתו אין מועלין בו אלא מריח הקטרת אין בו כרת ולא מיתה. תוס' הרא"ש ז"ל: והמפטם את הקטרת פ"ה אבל המריח בו לא קא חשיב דליכא לאו וכרת כדאמרי' קול מראה וריח אין בהן משום מעילה [illegible]

מסורת הש"ס

א) זבחים קז., ב) רש"ק מ"ז, ג) עירובין לו. זבחים קו:, ד) [לקמן ז:], ה) [ויקרא יט], ו) [שם ז], ז) נ"ל בנותר כרת וכתיב ביה עון, ח) נ"א כרת, ט) [דף ג.], י) [ויקרא יח], כ) עי' שם פירש"י ד"ה זה העובד כו', ל) [דברים יח], מ) [לקמן ג:], נ) [במדבר ה], ס) [במדבר יט], ע) [נדל"ל מבשר השלמים וגו' לא יאכל כי קדש הוא], פ) [נ"ל הוא], צ) [דברים יב], ק) [מכות יג:], ר) [ויקרא כג], ש) [שמות ל], ת) עי' ב"ש ורש"ק בספר בה"ז, א) [לקמן ז.].

תורה אור השלם

1. הָאֶזְרָח בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם לָעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה: במדבר טו כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מגדף וכו' לע"ז הס"ד ואח"כ מ"ה ונותר כרת דנותר וכו' בנותר וכרת דפגול וכו': (ב) שם בא"ד מה התם בנותר דכתיב ביה עון כרת אף בפגול: (ג) ד"ה ופסח וכו' לא תעשה נינהו ואין חייבין: (ד) בא"ד בגזירה שוה נאמר הבאה בהעלאה: (ה) ד"ה ועל לא הודע וכו' וקיטור אסרה תורה וכו' לארבע עבודות כצ"ל ותיבת אלה נמחק: (ו) בא"ד מעלה בחוץ לאחר איסור הבמות:

מוסף רש"י

והפסח והמילה מצות עשה. אע"פ שיש בהן כרת, הואיל ואין בהן לאו אלא מצות עשה הן, אין מביאין על שגגתן חטאת, שאין חטאת באה אלא על לאו דכרת, כדכתיב אשר לא תעשינה וגו' (עירובין צו. וכעי"ז זבחים קו:).

רבינו גרשום

כתב רבינו בצלאל אשכנזי ז"ל וז"ל פירוש רבינו אליקום בר קלונימוס זצ"ל וי"א שהוא פי' הרגמ"ה עכ"ל וכן הוא מיוחס להרגמ"ה בכ"י רומי.

שלשים ושש כריתות הן בתורה. שחייב על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת יש מהן שהן חייבי מיתות ב"ד כשהן בעדים ובהתראה ואם אין בהן עדים והתראה זדונן בכרת: הבא על האם כו' הבא על הזכר כו'. משום הכי הדר קתני הבא על הזכר דמין איסור אחר הוו וכל הני הוו נסקלין בעדים ובהתראה: הבא על אשה כו'. יש מהן חייבי מיתות ב"ד ויש שאינן אלא חייבי כריתות בלבד א) כגון הבא על הנדה וטמא שאכל את הקדש כו': על אלו. ל"ו חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ועל לא הודע שלהן כגון שהיו לפניו חלב ושומן ואינו יודע אי זה מהם

א) נ"ע דהא הבא על אחותו ועל אחות אביו וכו' עד הבא על הנדה כולהו אין בהם מיתת ב"ד כלל ואולי דט"ס וצ"ל כגון הבא על אחותו ואילך עד הבא על הנדה ועד בכלל.

שיטה מקובצת

כתב יד א

א] **שלשים** ושש כריתות. משום דחייבין על שגגתן חטאת סדרה רבי בסדר קדשים תוס' הרא"ש: [illegible]

גמ' מניינא למה לי א"ר יוחנן [א]שאם [א]עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ותו הא דתנן [ב]אבות מלאכות מ' חסר אחת מניינא למה לי [ב]שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת תו [א] הא דתנן [ג]ד' מחוסרי כפרה מניינא למה לי [ג]לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב דאמר ה' הוי [ב] [ד]דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרק [ג] דם עליו אהכי תנא ד' תו הא דתנן [ה]ד' מביאין על הזדון כשגגה מניינא למה לי [ד] לאפוקי מדרבי שמעון דתניא רבי שמעון אומר [ו]שבועת הפקדון לא ניתן זדונה לכפרה אהכי תנא ד' תו הא [ז]דתנן ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה מניינא למה לי משום דקא בעי למיתנא סיפא [ה] נזיר אם נטמא טומאות הרבה ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי ומני [ח]ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות דטהרה מן שביעי הוא דחייל עליה דאי [ו] תאמר רבי היא כיון [ז] דנזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה היכי משכחת לה אי דנטמא בז' וחזר ונטמא בז' כולה חדא טומאה אריכתא היא ואי [ח]דנטמא בח' וחזר ונטמא בח' כיון [ט] דיצא בשעה הראויה להביא בה קרבן חייב על כל אחת ואחת אלא ש"מ רבי יוסי בר' יהודה היא [ט]מאי רבי ומאי ר' יוסי בר' יהודה דתניא [י] [1]וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו תו הא דתנן [י]ה' מביאין קרבן עולה ויורד מניינא למה לי [כ]משום דקתני סיפא [יא] [ל]נשיא כיוצא בהן [תני] ה' [יב] לאפוקי מדר"א דאמר [מ]נשיא מביא שעיר תו הא [נ]דתנן ד' אבות נזיקין מנינא למה לי לאפוקי מדרבי אושעיא [ס]דאמר י"ג אבות נזיקין [ע]הן ולר' אושעיא מניינא למה לי לאפוקי מדרבי חייא [פ]דאמר כ"ד אבות נזיקין ולר' חייא מנינא למה לי [יג] לאפוקי [צ]מסור [ק]ומפגל אמר מר שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת [יד] בשלמא פטור לגמרי לא מצית אמרת דכתיב [2]כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו אלא אימא עבר חדא נתחייב חדא עבר כולהו [טו] בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת אמר רבי יוחנן לכך יצאה כרת באחותו לחלק מתקיף לה רב ביבי בר אביי אימא אחותו דפרט קרא ניחייב חדא עלה וכולן כיון דבהעלם אחת לא ניחייב אלא אחת ולרב ביבי בר אביי מי לית ליה הדא דתניא [ר]כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא כיצד [3]והנפש אשר תאכל בשר וגו' והלא [ש]שלמים בכלל [טז] [כל] הקדשים היו למה יצאו להקיש אליהן [יז] מה שלמים שהן קדשי מזבח וחייבין עליהן אף כל שהן קדשי מזבח חייבין עליהן יצאו קדשי בדק הבית אמר [יח] ליה רב ביבי בר מינה לאו מי אמרת התם יצאו קדשי בדק הבית הכא נמי מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה ואין לה היתר בחיי אוסרה יצאה אשת איש שיש לה היתר בחיי [יט] בעלה [ק]א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגו' (הואיל וכך הקיש הוא) הוקשו כל העריות כולן לאחותו מה אחותו חייבין עליה בפני עצמה אף כל חייבין [כ] עליה בפני עצמה [כא] [ר]ולרבי יצחק דאמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאה כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות [כב] לחלק מנא ליה נפקא ליה [4]מואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב [ש]לחלק על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק להו מואל אשה בנדת טומאתה אין ה"נ אלא כרת דאחותו למאי אתא מיבעי ליה לחלק על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו הני למה להו לחלק הרי שמות מוחלקין והרי גופים מוחלקים אלא אימא [ת]לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבי יצחק הא מילתא מנ"ל נפקא ליה [כג] מן סיפא דקרא דכתיב [5]ערות אחותו גלה ורבנן אחותו דסיפא דקרא מאי עבדי ליה
לאחותו

רש"י

גמ' מניינא. שלשים ושש: **מחוסרי כפרה.** דאין אוכלים בקדשים עד שיביאו כפרה ובפ"ב (לקמן ח:) מפרש להו: **עד שיזרוק הדם.** כדמפרש בפ"ב (שם ט.) ככם כגר יהיה [א] מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים כו': **אהכי תנא ארבעה** [יז]. וכל היכא דתני חושבנא דוקא קתני ולא תימא תנא ושייר: **ארבעה מביאין על הזדון.** מפרש בפ' ב' (שם): **ר' יוסי בר' יהודה דאמר.** לקמן (שם:): **נזירות דטהרה.** נזיר שנטמא וספר ז' לחזור ולהתחיל ולמנות נזירות טהרה מז' חיילא ומשכחת לה דמביא קרבן א' על טומאות הרבה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' דכיון דבז' טהור הוה הוו להו ג' טומאות וקרבן [יט] אחת הוא ולא על כל טומאה וטומאה משום דבשתי טומאות הראשונות לא יצתה שעה ראויה להביא קרבן דאין הבאת קרבן אלא בשמיני הלכך אינו מביא אלא על האחרונה. להכי נקט תרי זימני נטמא בז' דמהדר אג' טומאות משום דתנא במתניתין טומאות הרבה: **חדא טומאה אריכתא.** דלא בא לכלל טהרה: **אלא שמע מינה כו'.** ולהכי תנא מניינא לאשמועינן דדוקא הוא ולא תימא רבי היא וסמי מכאן (א) נזיר: **וקדש את ראשו.** לנזירות טהרה שניה: **ה' מביאין קרבן עולה ויורד.** כלומר על חמש עבירות מביאין קרבן עולה ויורד בפ"ב (שם.): **מניינא למה לי.** ליתני אלו: **משום דקתני סיפא.** בהוריות בפ"ב (דף ח:) ואיירי בהנך ה' וקתני הכי אין ב"ד חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים כו' ונשיא כיוצא בהן [כו] נמי דפטור אכל הנך משום [דלא] שייך בהו קרבן עולה ויורד ועניות בנשיא לא שכיחא ר"א [כז] אומר נשיא מביא שעיר כדינו [שם ט.] בכל המצות שבתורה ואמרי' בגמ' [שם:] לא אמר ר' אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בהן כרת כבקבועה להכי תנא הכא ה' לאשמועינן דדוקא נקט דכל המביא [כח] על ה' עבירות הללו אינו מביא קבועה אלא עולה ויורד ולא תימא סמי מכאן טומאת מקדש וקדשיו לאוקומה כר' אליעזר דאמר מביא נשיא עליה קרבן קבועה אלא אינו מביא קבועה אלא אי ר' יוסי הגלילי דפטר ליה לגמרי אי ר' עקיבא ור' שמעון [כט] דמחייבו ליה בעולה ויורד דהיינו כשבה או שעירה או תורים ובני יונה: **שלש עשרה** ועשרים וד'. מפרש התם בפרק ד' אבות נזיקין (ב"ק ד:) ושלש ממיטב כדמפרש התם: **מסור.** מלשין: **ומפגל.** [א] כהן שפגל בקרבנו של ישראל (ב) [ל] לאוכלו חוץ לזמנו דחייב אינו משלם ממיטב דהאי היזקא דיבורא בעלמא הוא והיזק שאינו ניכר נינהו: **אחותו בכלל עריות** היתה דכתיב בהו (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות והדר כתיב בקדושים תהיו [שם כ] איש אשר יקח את אחותו וגו' ונכרתו לעיני בני עמם: **אחותו דפרט בה קרא.** כי עביד לה בהדי אינך ליחייב עלה דידה חדא ואאידך כולהו חדא. ואי תיבעי לך אשכחן אחותו דיצאת לחלק אבל שאר עריות למה יצאו תריץ לאשמועינן דאיתנהו במיתת ב"ד עריות שיצאו דכתי' בהו (שם) מות יומת [יש מהן בסקילה ויש מהן בחנק] ויש מהן דכתיב בהו שריפה והני דאיתנהו בכרת מפרש להו ביבמות (נד.) [לא] דפרט בה קרא ואחותו דבעי הכא לא מפרש: **בכלל כל הקדשים.** אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים (ויקרא כב) והאי יקרב ליכא למימר דנגיעה היא ממש דבנגיעה ליכא נטילת נשמה [לב] כדגרסינן במסכת מכות (דף יד:) מבכל קדש לא תגע [ב] והיינו אכילה ולא נגיעה והאי יקרב נמי מפרש במסכת מעילה (דף י:) דאינו נגיעה אלא דבר המוכשר ליקרב [לג] א"ר אלעזר וכי יש נוגע שהוא חייב אם כן למה נאמר אשר יקרב לומר שאין חייבין עליו עד שיוכשר ליקרב כלומר אינו חייב על אכילתו משום טומאה עד שיוכשר ליקרב: **יצאו קדשי בדק הבית.** שאינו ענוש כרת האוכלן בטומאת הגוף והכא נמי ליגמר כולהו מאחותו: **אשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרה.** שמתגרשת בגט הלכך לא גמרי לה מאחותו ולא משכחת בה [לד] בחטאת בהעלם: **בפני עצמה.** אפי' עשאה עם האחרים: **לדונו בכרת ולא במלקות.** והיה מלמד על הכלל כולו דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי (ג) כריתתן באלו הן הלוקין (מכות כג.): **ואל אשה.** הוה ליה למיכתב ונדה לא תקרב: **ורבנן.** דאית להו נפטרו מידי כריתתן ומפקי כרת דאחותו לחלק: **תיפוק להו מואל אשה.** לחלק: **על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו.** דסד"א הואיל ואיסור חד דאחוה אכולהו לא נחייב אלא חדא: **הרי שמות וגופים מוחלקין.** מואל אשה נפקא [לה] מקראות מוחלקין דמתלתא קראי נפקי אחותו ואחות אביו ואחות אמו: **אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו.** מפרש לקמן בפ' אמרו לו (דף טו.) ברשיעא בר רשיעא [לו] (כותי) הבא על אמו והוליד שתי בנות ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ועלה איצטריך קרא לחלק משום דגוף אחד הוא: **מאחותו דסיפיה.** דקרא דכרת דלעיל נמי עלה קאי:

תוספות

לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב. לקמן בפ"ב (דף ח ע"ב) קאמר דרבנן לא תנו ליה לגר משום דגר כי קא מייתי למיעל בקהל הוא דמייתי אלמא לרבנן נמי גר הוי מחוסר כפרה והא דקאמר לאפוקי כלומר דלא איירי בה וכה"ג פריך ב"ק ולקמן מנינא דמתני' למעוטי דר' אושעיא ודר' חייא: **דקתני בסיפא ונשיא כיוצא בהן.** ולאו סיפא דחמשה מביאין היא אלא בהוריות מתניא (בדף ח ע"ב): **למעוטי מפגל.** פירש"י שאין משלם ממיטב מיהו בפ"ק דב"ק משמע דלא ממעט ליה ממיטב אלא דלא תני ליה דבקדשים לא קמיירי והא דלא מייתי ט"ו נשים פוטרות והאשה נקנית בג' דרכים כו' דהנהו אתו לאפוקי מדאמוראי והכא לאפוקי מדתנאי וד' ראשי שנים ה"פ ד' ראשי שנים חלוקות בדיניהן זה מזה וכן הרבה: **שאין** לה היתר בחיי אוסרה יצתה אשת איש. הוי מצי למימר מה אחותו שאין לה היתר כלל אף כל כו' יצאת אשת אח שיש לה היתר במקום מצוה: **הוקשו** כל עריות כולן לאחותו דכתיב ביה כרת. וליכא לאקשויי לשתוק מהיקשא ולכתוב כרת באשת איש דקיל או באשת אח וכ"ש שאר עריות די"ל דהיקשא זו איצטריך למילי טובא ביבמות ועוד דמה להנהו שכן בידו לרצות: **לדונו בכרת ולא במלקות.** תימה דבשלמים נמי נימא דיצאו לדונו בכרת ולא במלקות: **אחותו** שהיא אחות אביו כו'. תימה דנקט הני דלא משכח אלא באיסור לנקוט אשת אחיו שהיא אשת אחי אביו או בת בתו וכלתו ואחות אשתו כדאמרי' בפ"ג (לקמן יד.) וי"ל דנקט הא לרבותא אע"ג דכל שמות שבה משל אחווה הן אפ"ה חשיבי שמות מחולקין:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פ"ד מהלכות שגגות הל' א:
ד ב מיי' שם פ"ו הל' ג:
ה ג מיי' פ"א מהלכות מחוסרי כפרה הל' ג:
ו ד מיי' פ"א מהלכות חובל ומזיק הל' א:
ז ה מיי' שם פ"ו הל' ד:
ח ו מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הל' יג:
ז [מיי' פ"ד מהל' שגגות הל' ה]:

מוסף רש"י

אבות מלאכות כו' מניינא למה לי. ליתני אבות מלאכות הזורע והחורש כו', למה לי לאשמעינן מניינא, הא מני להו ואזיל (שבת ו:) למה לי למיתנא ארבעים חסר אחת, ליתנינהו ואנא ידעינן דמ' חסר אחת איכא (שם סט. וכעי"ז שם עג:). **שאם עשאן כולן כו'.** ובא להודיענו סכום החטאות שאדם חייב באיסורי שבת בהעלם אחד ואשמעינן מ' חסר אחת הן ותו לא, שאפילו עשה תולדותיהן עמהן אינו מביא על התולדה היכא דעשאה עם אביה, דהוי"ל כעושה וחוזר ועושה, דכולה חדא עבירה היא (שם ו:) ובא להודיעך שאם נתעלמו כל הלכות שבת ממנו כמה חטאות חייב (שם עג:) וסימנא בעלמא אשמעינן לידע כמה חטאות חייב על חילול שבת אחת (שם סט.). **ד' מחוסרי כפרה.** מביאין חטאת ולא על חטא אלא לאכול בקדשים (לקמן ח:). **עד שיזרק דם עליו.** דבעי איתויי קרבן (שם). **וקדש את ראשו.** שנזירות טהרה חלה עליו (לקמן ט:) שיתחיל למנות לענין נזירות, **ביום ההוא.** ביום הבאת קרבנותיו שהוא שמיני כדכתיב וביום השמיני יביא שתי תורים (נזיר יח.). **ביום תגלחתו.** שהוא שביעי כדכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו (שם). **ד' אבות נזיקין.** אבות קרי להנך דכתיבן בקרא בהדיא (ב"ק ב.). **מסור.** מלשין, שמוסר ממון חבירו לעכו"ם (שם ה. ושם: מוסר). **ומפגל.** כהן ששחט קרבנו של ישראל חטאת לשום שלמים, דאין הקרבן עולה לחובת בעליו וצריך אחר (שם). **מכל התועבות האלה.** בפרשת עריות כתיב (קדושין סז:). **חייבי כריתות בכלל היו.** כל חייבי כריתות של עריות היו בכלל ונכרתו הנפשות העושות וגו' שכתוב בפרשת עריות, **ולמה יצאה כרת באחותו.** דכתיב בקדושים תהיו ואיש כי יקח את אחותו וגו', **לדונה בכרת ולא במלקות.** אם התרו בהן (מגילה ז: וכעי"ז מכות יג:) לכך שנה בכרת שלהן לומר שאין בהן עונש אלא כרת לבדו (מכות שם).

שיטה מקובצת

א) הא דתנן ארבעה מחוסרי כפרה מניינא למה לי פרש"י דכל היכא דאיכא מניינא וחושבנא לא אמרי' תנא ושייר וקשה דבפ' שני דסוטה [דף טז ע"א] קאמר ר' ישמעאל בג' מקומות הלכה (נעקרת) [עוקבת] את המקרא וקאמר התם תנא ושייר וי"ל דאע"ג דאמרינן אף דתנא מניינא משייר מ"מ בחנם לא תנא מנין אם לא למעט שום דבר וקאמר דאתא לאפוקי מדרבי אליעזר בן יעקב: לאפוקי מר' אליעזר בן יעקב דקאמר ה' הוי וא"ת אמאי לא קאמר שש הוי דהא קאמר נזיר ליינו ותגלחתו וי"ל דלא חשיב הכא אלא מחוסרי כפרה שהכפרה מעכבתו מלאכול בקדשים אבל נזיר אין כפרתו מעכבתו מלאכול בקדשים. תוס' הרא"ש ז"ל: ב) הוי דתנן ר': ג) שיזרק עליו הדם: ד) לאפוקי מדר' שמעון. תימה מה צריך מניינא לאפוקי מר"ש הא קתני בהדיא בשבועות הפקדון וי"ל דתנא מניינא דלא תטעה לשנות שבועות הפקדון אין מביא על הזדון כשוגג כר"ש להכי תנא מניינא דכולן שוין תוס' הרא"ש ז"ל: ה) סיפא ונזיר שנטמא טומאות הרבה ס"א מאן תנא והיכא משכחת לה אמר רב חסדא ר' יוסי בר' יהודה היא וכגון דאיטמי בשביעי וחזר ואיטמי בשביעי ומני ר' יוסי בר יהודה: ו) דאי תימא רבי היא כיון דאמר: ז) נזירות דטהרה עד שמיני (נזיר דף יח): ח) ואי נטמא בח' אות ד' נמחק: ט) דיצא שעה אחת הראויה אות ב' נמחק: י) יא) יב) יג) יד) טו) עי' בחדושין: טז) בכלל כל הקדשים: יז) עי' בחדושין: יח) הבית אמר לך רב ביבי בר אביי ומינה: יט) עי' בחדושין: כ) חייבין עליהן בפני עצמן: כא) כב) עי' בחדושין: כג) לי' מאחותו דסיפא דקרא תיבת מן נמחק: כד) ארבעה לאפוקי מדר"א דאמר ה': כה) וקרבן אחד הוא מביא ולא. תיבת אחת נמחק: כו) בהן כלומר דפטור בהנך משום דשייך בהו קרבן: כז) דאמר נשיא אות ו' נמחק: כח) המביא קרבן על: כט) דמחייב ליה קרבן עולה ויורד: ל) ישראל דשחיט לאוכלו: לא) ביבמות ואחותו דפרט ביה קרא דבעי: לב) נשמה מדגרסי' במס' אות כ' נמחק: לג) ליקרב דאמרינן התם א"ר: לד) בה חטאת בהעלם אות ב' נמחק: לה) נפקא דמקראות מחולקין: לו) רשיעא כגון הבא ותיבת כותי נמחק:

מסורות הש"ס

א) מכות יד. יבמות נה., ב) שבת עג., ג) לקמן ח:, ד) [נ"ל דתנן], ה) לקמן ח:, ו) [שבועות לד: לז.], ז) לקמן ט. [ע"ש ולע"ק], ח) [לקמן ט:], ט) [לקמן ט:], י) לקמן ט., כ) עי' ב"ש, ל) [הוריות ח:], מ) [שם ט. שבועות כד:], נ) ב"ק ב., ס) [שם ד:], ע) עי' תוס' בב"ק רפ"ק, פ) ב"ק ד:, צ) יבמות ז., ק) שם ח. נד: קדושין סז:, ר) [מכות יג: מגילה ז:], ש) [לקמן ט.], ת) [במדבר טו], א) עיין ב"ש שהניח דברי רש"י בצ"ע וכן בריה"ז, ב) [ויקרא יב],

תורה אור השלם

1. וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנָּפֶשׁ וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: במדבר ו יא
2. כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם: ויקרא יח כט
3. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְיָ וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז כ
4. וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגַלּוֹת עֶרְוָתָהּ: ויקרא יח יט
5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: ויקרא כ יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא ש"מ וכו' וסמי מכאן נזיר ואשמועינן מתניתין דלא תימא הכי הס"ד: (ב) ד"ה ומפגל וכו' של ישראל דחישב לאוכלו: (ג) ד"ה לדונו וכו' מידי כריתות כדאמרינן באלו:

רבינו גרשום

אכל: מניינא למה לי דקתני ל"ו לימא על אלו חייבין על זדונו כרת הבא על האם כו': א"ר יוחנן. להכי תנא מניינן לומר שאם עשאן כולן בהעלם אחת בשגגה אחת שחייב ל"ו חטאות. דאם לא נקט מניינא שמא איכא למימר יש מהן יותר ותנא ושייר או שמא קס"ד דיש מלאכות שאין חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת להכי תנא מניינא דחייב על כל אחת ואחת ואינם יותר: מניינא. דאבות מלאכות למה לי לימא אלו הן אבות מלאכות הזורע והקוצר כו': א"ר יוחנן כו' כטעם דכריתות: תוב דתנן באידך פירקין ארבעה מחוסרי כפרה הזב והזבה וכו' דלא מישתרו בתרומה וקדשי' עד דמייתי כפרתן. מניינא לאפוקי מדר"א דתני בתוספתא גר מחוסר כפרה הוא דכי נתגייר ומל וטבל לא מצי למיכל בקדשים ולא משתרי בקהל עד שיזרוק עליו הדם דם קינים וכדמפרש בפרקין תניינא וכי יגור אתכם גר או אשר בתוככם לדורותיכם ועשה אשה ריח ניחוח לה' כאשר תעשו כן יעשה מה אתם מיני דמים אף הם מיני דמים. מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים. אי מה אבותיכם עולה ושלמים אף הגרים כן. אמרת צא וראה אי זהו מין דמים שכולו לאישים ואין לך היתר הימנו הוי אומר זה עולת העוף להביא פרידה אחת א) כלומר שמביא פרידה אחת שחרית ואוכל בקדשים לערב ואי אמר אלו מחוסרי כפורים ולא אמר ארבעה הוה אמינא תנא ושייר לרבות נמי הא דר' אליעזר קמ"ל מניינא ארבעה ותו לא לאפוקי הא דר' אליעזר: תוב הא דתנן בפירקין תניינא ארבעה מביאין על הזדון כשגגה הבא על השפחה ונזיר שנטמא על שבועת העדות ועל שבועת הפקדון ומפרש התם מנלן דמביאין על הזדון כשגגה: מניינא למה לי. לאפוקי מדר' שמעון דתנא במסכת שבועות שבועת הפקדון לא נתנה זדונה לכפרה ואי אמר אלו מחוסרי כפרה ולא אמר מניינא הוה אמינא לאו דוקא אלא כר' שמעון דממעט לשבועת הפקדון קמ"ל מניינא דארבעה הוו ולאפוקי מדר' שמעון: תוב דתנא נמי בפירקין תניינא ה' מביאין קרבן א' על עבירות הרבה הבא על השפחה ביאות הרבה ונזיר שנטמא טומאות הרבה כו'. מניינא למה לי משום דקתני בההיא ונזיר שנטמא טומאות הרבה דאינו מביא אלא קרבן אחד: ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי דהיינו שנטמא טומאות הרבה ביום שביעי ביום תגלחתו כדכתי' וכי ימות מת עליו בפתע פתאום וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו היינו נזירות דטומאה וכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו: [מיום ז' הוא דחיילא] ומתחיל למנות נזירות דטהרה שוב ל' יום וקמ"ל מניינא דמתניתין דתני ה' ותני בהו נזיר שנטמא טומאות הרבה היינו אליבא דר' יוסי בר' יהודה דאמר במסכת נזירות דנזירות דטהרה דמתחיל שוב למנות מיום ז' הוא דחילא עליה וכיון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' טומאות הרבה מאחר שהתחיל למנות נזירות דטהרה וכיון דאכתי לא הגיע האי נזיר טמא ליום ח' בשעה שראויה להביא בה קרבן עד יום ח' כדכתיב וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים: דאי תימא ר' היא. מתני' כיון דאמר ר' דנזירות דטהרה עד שמיני דראוי להביא קרבן לא חיילא עליה א"כ אליבא דר' היכא משכחת לה שנטמא טומאות הרבה דאינו מביא אלא קרבן אחד: אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כיון דאכתי לר' לא חיילא עליה נזירות דטהרה לר' כולן כל הני טומאות טומאה חדא אריכתא (חדא) היא וכטומאה חדא ראשונה דמיא ולא הוו טומאות הרבה: ואי דנטמא בח' וחזר ונטמא בח' וחזר ונטמא בח'. דכבר חיילא עליה דנזירות דטהרה לר' כיון דיצא בשמיני בשעה שראויה להביא בה קרבן ואח"כ נטמא טומאות הרבה חייב קרבן על כל אחת ואחת היא: אלא ש"מ מניינא דמתניתין דקתני חמשה וקתני נזיר שנטמא טומאות הרבה ר' יוסי בר' יהודה היא ולאפוקי מדר' אע"ג דבעלמא אמרינן הלכה כר' מחברו קמ"ל הכא דלא: דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא היינו שמתחיל למנות נזירותו דטהרה ואימת. ר' סבר ההוא ביום ההוא ביום הבאת קרבן הוא היינו ביום הח': ור' יוסי בר' יהודה אמר ביום תגלחתו מיירי היינו ביום השביעי: תוב הא דתנן נמי בפירקין תניינא (אמר) ה' מביאין קרבן עולה ויורד על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתיים ועל טומאת מקדש וקדשיו והיולדת והמצורע: מניינא ה' למה לי: משום דקתני סיפא דההוא דמתניתין דהוריות אין חייבין ב"ד על שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו והנשיא חייב בכולן כיוצא בהן דיחיד ומשיח דחייבין בכולן דברי

א) נראה דחסר כאן וצ"ל להביא פרידה אחת אי אפשר כלומר שמביא וכו' לערב ומ"מ צריך להביא השניה וע"ש בסוגיא.

שאין עונשין מן הדין. דלא אמרינן מה אחותו מן האב גרידא או מן האם גרידתא ענש עליה מן האב ומן האם לא כ"ש: אי בעית אימא. לר"י אין עונשין מן הדין ועונש באחותו מן האב ומן האם לר' יצחק נפקא ליה דיליף עונש מאזהרה כשם שהזהיר עליה כשאר עריות כך ענש עליה ואזהרה דידה מפרש במסכת מכות (דף יד.) דאמר קרא ערות בת אביך או בת אמך אין לי אלא בת אביך שלא בת אמך ובת אמך שלא בת אביך בת אביך ואמך מנין ת"ל [שם] אחותך היא לא תגלה ערותה וכשם שהזהיר עליה כך ענש עליה: נג] א"ר אלעזר חלוק חטאות. שאם עשאן שניהם בהעלם אחת חייב שתים: כרת באחותו. דפרט בה קרא למאי אתא: נד] הגה"ה כיון דלאוין מחלקין לא מיבעי ליה לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו שהרי יש בה ג' לאוין: ה"ג לר' יצחק כדאית ליה נה] לרבנן מיבעי להו לאחותו בת אביו ואמו לומר שאין עונשין מן הדין. וכוליה קרא משום אחותו דסיפא אתא ובשביל חדוש אחד דרך לשנות פרשה שנאמרה: לרבי יצחק מיבעי ליה כו' עד סיפא ל"ג לה ופירוש משובש הוא מתלמידים טועין נו] עד כאן הגה"ה: וחייבין עליהן נז] בפני עצמה. על כל אחד כי עביד להו בהעלם אחת: תנא מאי קחשיב. מכדי אמרן לעיל מניינא להכי אתא שאם עשאן כולן כו' היכי משכחת לה לשלשים וארבע חטאות בחד (ג): נח] גברא. הוא דרבע לבהמה: איתתא. כגון שנבעלה לבנה ולבן בעלה ולחמיה ולחתנה ולבהמה וכן כולם: הבא על הזכור ועל הבהמה. דאין כאן לד אשה. פסח ומילה לא מצי למיפרך דלאו משום חטאות נקט להו דהא לאו בני קרבן נינהו דאין קרבן אלא על לאו כדמפרש לקמן: ור' ישמעאל היא. בפרק ד' מיתות (ס): והא מדקתני. בכלל כריתות מגדף לאשמועינן דמביא קרבן ומוקמי לה לקמן כר"ע דאמר בסוף פירקין (דף ז.) מגדף מביא קרבן רישא נמי ר"ע: נט] דאמר רבי אבהו. בפרק ד' מיתות (סנהדרין נד:) לא יהיה קדש אזהרה לנשכב ועונש מגזירה שוה דכתיב וגם קדש היה בארץ. ואי קשיא גבי עריות היכן מצינו אזהרה לאשה כמו לזכר דאשכחן בכולהו ס] לאו פריך הכי שאני התם כיון דאיכא נמי מיתהנייא משכיבה קרינא בה הנפשות העושות אבל משכב זכר דלא מתהני בעי אזהרה. (ג) סא] ובגברי כתיב דאין זכור לבהמה ולא מיקרי קדישות: ר"א אמר. בגברי

לאחותו שהיא בת אביו ובת אמו לומר שאין עונשין מן הדין ור' יצחק סבר עונשין מן הדין ואיבעית אימא יליף עונש מאזהרה א"ר אלעזר א"ר הושעיא כל מקום שאתה מוצא ב' לאוין וכרת אחד חלק חטאת ביניהן ומאי היא מפטם וסך דכתיב [1] על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו וגו' כרת אחד דכתיב [2] אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו וכי מאחר דלאוין מוחלקים כרת דאחותו דכתב רחמנא ל"ל לר"י כדאית ליה לרבנן מיבעיא להו לומר שאין עונשין מן הדין (לר' יצחק מפיק ליה לחייב על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבנן דנפקא להון מן אחותו דרישא ור' יצחק סבר אחותו דרישא אורחיה דקרא היא ומפיק לחלק מאחותו דסיפיה דקרא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו) אמר רנב"י אף אנן נמי תנינא המפטם את השמן המפטם את הקטרת והסך בשמן המשחה ל"ל דתניא המפטם את הקטרת במיצעא לאו הא קמ"ל מה קטרת לאו בפני עצמו וחייבים עליה כרת בפני עצמו אף מפטם שמן וסך נמי כיון דלאו בפני עצמו חייבים עליו בפני עצמה וכ"ת דקא בעי למיתנא פיטומין בהדי הדדי ניתנהו איפוך המפטם את הקטרת והמפטם את השמן והסך שמן המשחה אמאי פלגיה לשמן לאו הא קמשמע לן דיש חילוק חטאות ביניהן ש"מ: הבא על הזכור: תנא במאי קא חשיב אי בגברי דל האשה הנרבעת ובצרא לה חדא אי בנשי קחשיב דל מינהון הבא על הזכור ועל הבהמה ובצרי להו תרתי א"ר יוחנן לעולם תנא גברי קחשיב ותני הכי הבא על הזכור והביא זכור עליו ור' ישמעאל היא דאמר חייב שתים והא מדקתני מגדף בסיפיה ומוקמינן לה כר"ע רישא נמי ר' עקיבא וכ"ת ר"ע היא וברישא סבר לה כר' ישמעאל והאמר ר' אבהו הבא על הזכור והביא זכור עליו לר' ישמעאל דמפיק ליה מתרתי קראי [3] ואת זכר לא תשכב [4] ולא יהיה קדש מבני ישראל חייב שתים לר"ע אינו חייב אלא אחת דמחד קרא נפיק ליה את זכר לא תשכב קרי ביה לא תשכיב אלא רישא ר' ישמעאל ובמגדף סבר לה כר"ע אי הכי ניתני נמי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו הא אמר אביי הבא על הבהמה והביא בהמה עליו אף לר' ישמעאל אינו חייב אלא אחת דכי כתיב קרא בגברי כתיב ר"א משמיה דרב אמר תנא תני שלשים ושלש חטאות ותני שלש כריתות לסיומינהו בכריתות דקתני סיפא פסח ומילה במצות עשה פסח ומילה אמאי קתני להו ואיתימא לאיתויי קרבן עליהון מי מייתי והתני' הוקשה כל התורה כולה לעבודת כוכבים דכתיב [5] תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה ביד רמה מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה אף כל שב ואל תעשה אלא לאו ש"מ תנא שלשים ושלש חטאות מאן דעבדי בשוגג והדר תנא שלש כריתות לסיומינהו לכריתות ש"מ: המחלל את השבת: אמרי שבת מ' חסר אחת הוויין א"ר יוחנן תנא שגגת שבת וזדון מלאכות דלא מחייב אלא חדא דתניא הנה שהיא אחת שגגת שבת וזדון מלאכות וניתני זדון שבת ושגגת מלאכות דמחייב מ' חסר אחת דתניא [6] ועשה מאחת מהנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת (דתניא) אחת שהיא הנה זדון שבת ושגגת מלאכות תנא שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה דמחטאת מיהא לא מיפטר וכן אתה מוצא גבי עבודת כוכבים דקתני שגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות שגגת עבודת כוכבים היכי דמי אילימא דעמד בבית עבודת כוכבים וסבר בית הכנסת היא והשתחוה הרי לבו לשמים ואלא דחזא אנדרטא וסגיד לה אי דקבליה עליה באלוה בר סקילה הוא ואי דלא קבליה באלוה לאו מידי הוא אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר אלא

חשיב ודקא קשיא לך (ד) דאשה נרבעת תנא ל"ג חטאות חשיב בחד גברא בהעלם אחד ותנא אשה נרבעת ופסח ומילה לסיומינהו לכריתות: והנפש אשר תעשה ביד רמה. בעבודת כוכבים הכתוב מדבר: מה עבודת כוכבים שב ואל תעשה. וחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת כדכתיב לעיל מיניה עז בת שנתה לחטאת: אף כל שב ואל תעשה. שזדונו כרת ושגגתו חטאת: מ' חסר אחת הן. ליתני ע"ה כריתות: תנא שגגת שבת. דסבור שהיום חול: וזדון מלאכות. שיודע שמלאכות הללו אסורות בשבת דא"נ עביד לכולהו אבות מלאכות אינו חייב אלא אחת דליכא אלא חדא שגגה ומתניתין בתר חיוב חטאת נקטינהו לכריתות: הנה שהיא אחת. דכתיב ועשה מאחת מהנה וה"ל למיכתב אחת מהנה מאי מאחת משמע פעמים שחייב מעבירה אחת הנה כלומר כמה חטאות ומהנה מעבירות הרבה חטאת אחת: שגגת שבת וזדון מלאכות. ועשה מלאכות הרבה אינו חייב אלא אחת: זדון שבת. דיודע שהיום שבת: ושגגת מלאכות. דאינו יודע שמלאכות הללו אסורות אבל יודע מצות שבת בדבר אחד כגון דידע שאסור לצאת חוץ לתחום (ה): אחת שהיא הנה. על מלוה אחת כגון שבת חייב כמה חטאות: שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה. למיתני לאשמעינן חדוש דאע"ג דהזיד במלאכות לא מפטר מחד חטאת: לישנא אחרינא שגגת שבת וזדון מלאכות עדיפא ליה. דמילתא פסיקא ליה דמכי שגג אשבת לא מיפטר מיהא מב] מחד חיובא חטאת דא"נ שגג אף במלאכות מחייב חדא אבל מג] שגגת מלאכות דליחייב בכל חדא וחדא לא פסיקא ליה דזימנין דמיפטר מהך חיובא כגון שגג אף בשבת דהעלם זה וזה בידו ואמרינן במסכת שבת (דף ע:) דלא מחייב אלא חדא והכי מסתברא דבשגגת שבת קמיירי מדחשיב גבי עבודת כוכבים במתני' חדא ותו לא מכלל דבשגגת עבודת כוכבים וזדון עבודות קמיירי דאי בשגגת עבודה מד] איכא ד' חטאות בד' עבודות זיבח וקיטר וניסך והשתחוה: הרי לבו לשמים. דאי נמי בבית עבודת כוכבים השתחוה לשמים לאו איסורא עבד וליכא חטאת: ה"ג אי דלא קבליה עליה באלוה לאו כלום הוא. דכיון דלא נעשה לשם עבודת כוכבים השתחואה דידיה לאו כלום היא: אלא. השתחוה לעבודת כוכבים מאהבת אדם ומיראת אדם דסבר מותר לעבוד עבודת כוכבים מאהבה ומיראה וזדון מלאכות מה] קרי משמתכוין לעבוד:

תוספות לומר שאין עונשין מן הדין. תימה דלעיל משמע דאיצטריך אחותו לחלק על אחותו שהיא אחות אביו כו' הא חדא מיהא מחייב ואמאי הא אין עונשין מן הדין מיהו איכא למימר דמהא יליף כיון דגלי הכא ה"ה לעיל אך קשה דלקמן פ"ג (דף יג:) תנן יש אוכל אכילה אחת וחייב כו' ואמאי דלמא לא מחייב כיון דחמיר טפי וכ"ת דיליף מהכא מה לאחותו שכן לא הותרה מכללה ויש מתרצין דשאני הכא דליכא אלא איסור אחותו וחמירא טפי ב' נלדין מנד א' להכי אמרי' אין עונשין מן הדין אבל לקמן פ"ג דאיכא איסורין אחרים חייל שפיר ע"י כולל ומוסיף בבת אחת תימה מ"מ גבי בתו מאנוסתו דיליף ק"ו (בסנהדרין עו.) מבת בתו דחשיב גלוי מילתא ולא הוי אזהרה מן הדין וי"ל משום דבת בתו באה מכח קורבת בתו וא"א לבת בתו בלא בתו אבל הכא משכחת אחותו בת אביו שלא בת אמו או להפך: לר' ישמעאל דמפיק ליה כו'. תימה מתני' היכי מתוקמא דהא אלא יהיה קדש לא כתיב כרת והיכי משכחת בה חיוב חטאת וי"ל דכיון דכתיב כרת אמשכב זכור הוי ליה ב' לאוין וכרת אחד: לסיומינהו לכריתות. תימה א"כ ליחשוב נמי הביא זכור עליו והביא בהמה עליו:

תורה אור השלם

1. על בשר אדם לא ייסך ובמתכנתו לא תעשו כמהו קדש הוא קדש יהיה לכם: שמות ל לב
2. איש אשר ירקח כמהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו: שמות ל לג
3. ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה הוא: ויקרא יח כב
4. לא תהיה קדשה מבנות ישראל ולא יהיה קדש מבני ישראל: דברים כג יח
5. האזרח בבני ישראל ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה: במדבר טו כט
6. דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות יי אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: ויקרא ד ב

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

רבינו גרשום

מוסף רש"י

שיטה מקובצת